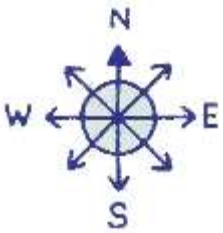
İşaretler ile Simgelerin
Oluşturulması ve Anlamlandırılması – 8
Yedinci Bölüm – Soyut Simgeler

[Kitapta, bu aşama, dördüncü bölüm olarak geçmektedir.]

1. Uzay ve Merkezi

İnsanlar, kendilerini uzayın merkezinde konumlanmış olarak algılamasalardı, çevrelerindeki uzayı nasıl kavrayabilirlerdi?

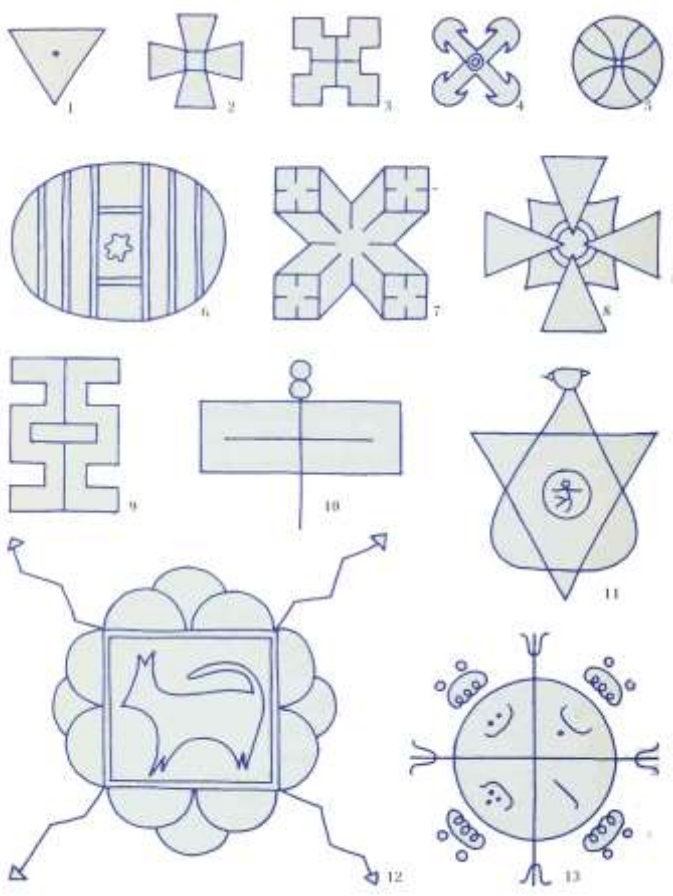
Uzayı parçalara bölerek, kendilerini yeryüzü ile gökyüzü arasında konumlandırmaya çalıştılar. Pusula noktaları kavramı, yıldızların ve güneşin yatay düzleme göre günlük hareketlerinin gözlemlenmesinden ortaya çıktı. Bu dairesel hareketin aksine, Kuzey Kutbu'ndaki Kutup Yıldızı'na sabitlenmiş sabit dikey eksen hissi vardı. Bu deneyim ve uzayın tanınması, uzayın bilinçli bir şekilde bölünmesine yol açtı ve bu, insanlara yukarı, aşağı, sol ve sağı ayırt etmelerini sağlayan temel bir yön bulma yardımı sağlayan haç işareti ile görsel olarak belirtildi.

Bu farkındalıktan, tüm uzay anlayışları ortaya çıktı ve bu, tüm düşünme süreçlerinin temeli haline geldi. Bu temel haç işaretinin çeşitli uyarlamaları, sonraki algı ve düşüncelerin çoğunun dâhil edildiği bu birincil diyagramın kanıtıdır. Böylece, örneğin rüzgârın yön değişiklikleri, birincil eksen haçı aracılığıyla NW, SE vb. gibi ara yönlere bölünür. Pusula, referans noktalarını sabitlemek için bir araç haline geldi. Pusula gülü, Almancada hâlâ "rüzgâr gülü" anlamana gelen bir terimle adlandırılmaktadır.

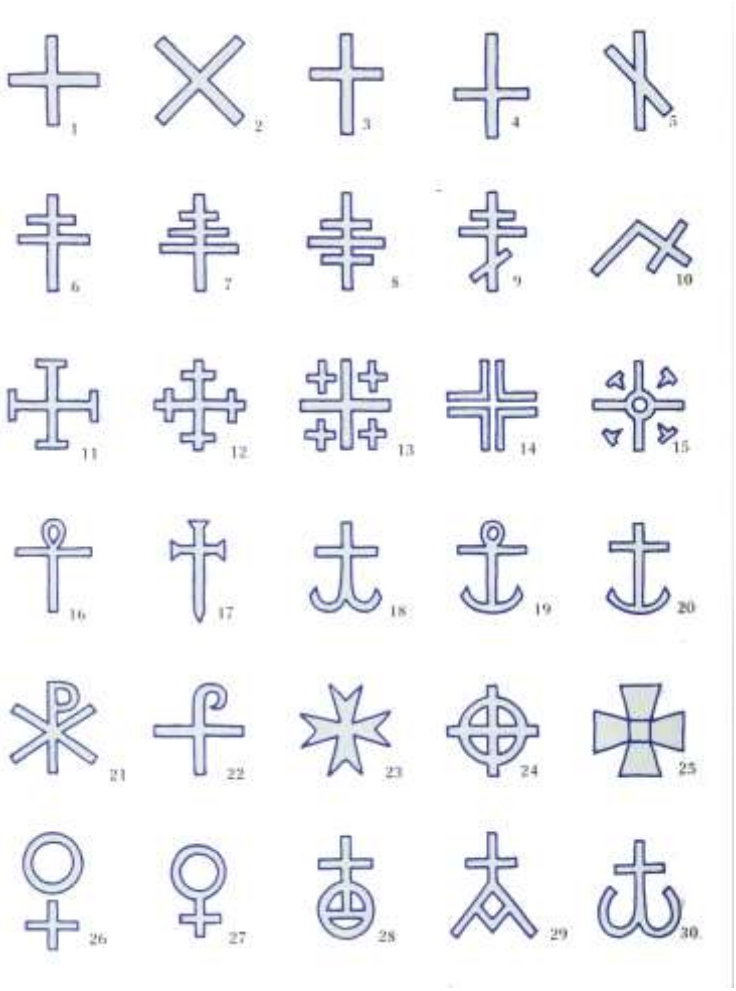
Dünyanın kökeni hakkında mitolojik ve spekülatif kavramlar, uyanmakta olan tüm uygarlıklarda ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, yaratılış mitleri konusunda bir eksiklik yoktur ve her halk, kendi özel düşüncelerine uygun olarak, tüm yaşamın kaynağına olan inancını gösteren, genellikle açıklayıcı ve öğretici, ancak daha çok meditatif nitelikteki anlatımı yüksek simgesel imgeler geliştirmiştir.

Alanımızın sınırlı oluşu nedeniyle, birincil yaratılış düşünüsüyle bağlantılı olarak, dünya ve uzayı belirten çok sayıda işaret, diyagram ve görüntüden sadece küçük bir derleme sunabiliyoruz.

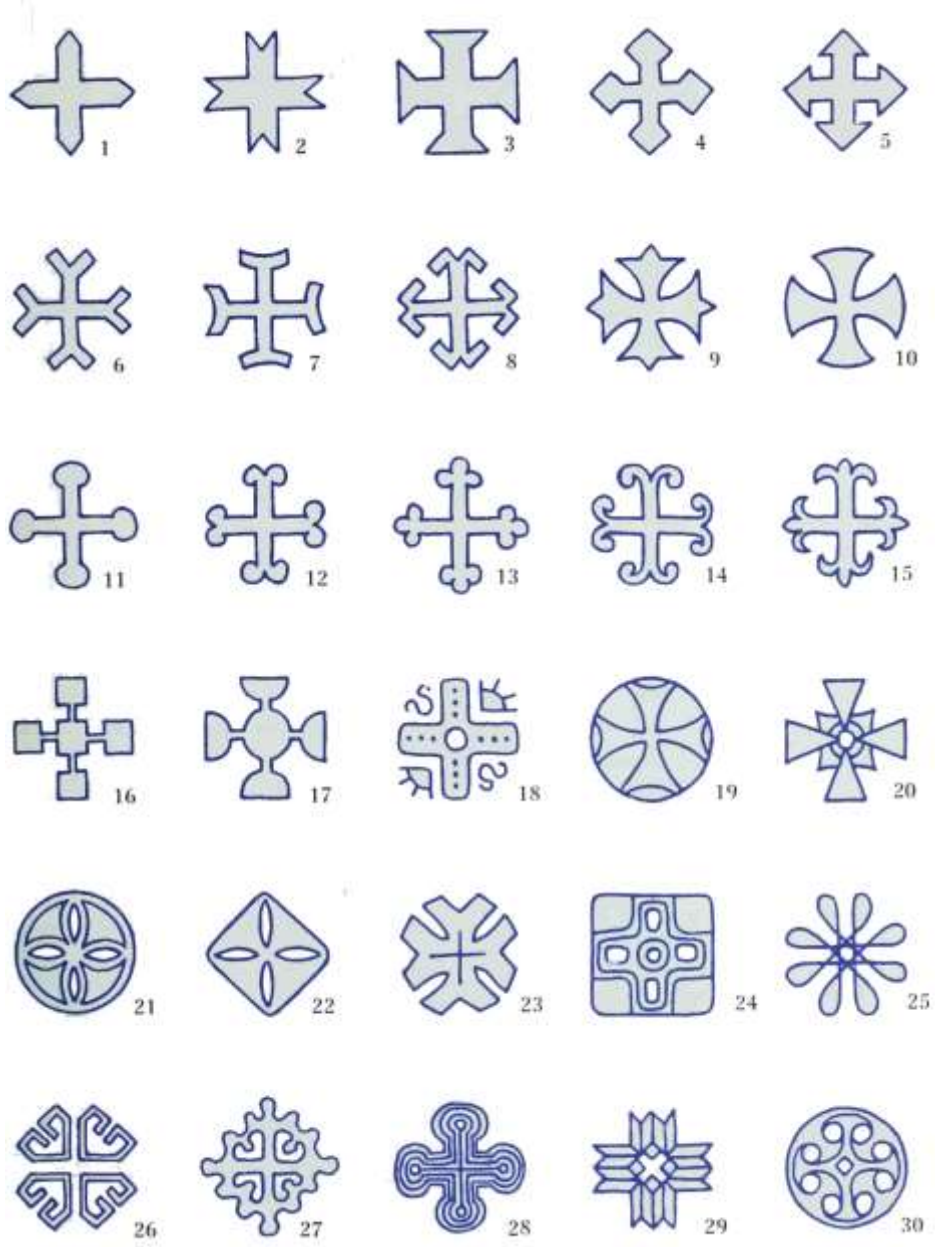
Dünyanın merkezine ilişkin imgeler:

1: Vulvanın Hint Tantra simgesi. Tüm yaşamın merkezi ve kaynağı. 2: Dünyanın dört çeyreğini gösteren Aztek işareti. 3: Dünyanın dört köşesi. Baskı damgası. Gana. 4: Altın kemer tokası üzerine işlenmiş merkezî güç simgesi. Türkmenistan, M.Ö. 2000. 5. Yaşamın merkezi kavramı üzerine bir tipik simge. 6: Kozmik yumurta. Rajastan, Hindistan. 7: Merkezi açıkça vurgulayan Rus nakış deseni. 8: Üzerine haç yerleştirilmiş merkez simgeleri olan Rune taş işareti. 10: Dünyanın ruhunun simyasal simgesi. 11: Hem damla şeklihem de üçgenin vulvayı simgeleyen Hint yaşam simgesi. Merkezde, tüm dualarda sonsuzluğun her şeyi kapsayan sesi olarak dile getirilen kutsal "Om" harfi yer alıyor. 12: Kuzey Amerika Kızılderililerinin dünyanın yaratılışını temsil eden simgesi. Dünyayı temsil eden dikdörtgen, gökyüzünün bulutları ve sonsuzluğu gösteren dört ok. 13: Sihirli daire. Kuzey Hindistan'dan, önemli Arap harfleri ile Müslümanların dünya diyagramı.

1: İkinci dereceden veya Yunan haçı; idam haçı, artı işareti. 2: Eğik haç, ana rüzgâr yönlerini gösteren, koruma haçı, Aziz Andre haçı. Yunanca X (chi) harfi, İsanın baş harfidir. Yaşam haçı, Latin haçı, İsa'nın haçı, Hıristiyanlık döneminden önce de tanrısallığın simgesi olarak kullanılıyordu (Yunanistan, Mısır, Çin). 4: Ters haç, Aziz Petrus haçı. Yaşam haçının aksine, bu işaret olumsuz bir anlam taşır. Aziz Petrus'un baş aşağı çarmıha gerildiğine inanılır. 5: Haydut haçı. Bu işaret, çarmıhın olumsuzlanmasıdır. Sıkıntı, keder, huzursuz yaşamın işaretidir. 6: Çift çarmıh, kardinal haçı veya Lorraine haçı. Yatay çizginin ikiye katlanması, bu işareti daha üst düzey bir haç yapar. 7: Üçlü çarmıh. Papalık haçı. Üç yatay çizgi gücü gösterir. 8: Üçlü haç. Ortodoks haçı. Ortadaki yatay çizgilerin tekrarı, gücün göstergesi olarak değil, derin inancın kanıtı olarak kabul edilir. 9: Eğik alt çizgiye sahip Ortodoks haçı. Mesih'in ölümünü gösterir. 10: Acı haçı, kırık haç, Şevron haçı. Hac yolunu ve İsa'nın ölümünü anlatır. 11: Tau (T). Kudüs haçı, koltuk değneği haçı, çekiç haçı. Madenî paralar, armalar, ticarî markalar vb. üzerinde otorite işareti olarak kullanılır. 12: Cermen haçı, kutsama haçı. Haç işaretinin dört kez tekrarlanması, kutsal özelliğini artırır. 13: Haçlı Seferleri'nin işareti. Kudüs haçı teriminin kökeni. 14: Gama haçı. Yunanca gama harfinden dört kez döndürülmüş olarak yapıldığından bu isimle anılır. 15: Kıpti haçı. Çivileri, çarmıha gerilenlerin şehitliğini temsil eder. 16: Mısır haçı. Nil'in anahtarı, firavunların alnındaki yaşam ve ilahiyat simgesi. 17: Kılıç haçı. I8: Çapa haçı. İnançta sağlamlık simgesi üreten bir çağrışım. 19: Çapa işareti. Haç neredeyse tanınmaz ve Mısır haçı ile herhangi bir çağrışımı olmayabilir. 20: Çapa haçı, Meryem'in (hilâl) bedeninden İsa'nın (haç) doğumunu simgelediği söylenir. 21: İsa'nın monogramı. Yunanca iki baş harften, X (chi) ve P (ro)'dan oluşur. 22: Kancalı üçlü haç. Önceki ile aynıdır, ancak kanca aynı zamanda bir piskoposun asasını da temsil edebilir. 23: Malta haçı, şövalye haçı. Malta ve Tapınak Şövalyeleri tarikatlarının Ortaçağ simgesi. 24: Kelt haçı ve güneş simgesi. Hristiyanlığın Kelt kültüyle yüzyıllardır süren ilişkisine göndermede bulunur. 25: Pusulanın dört yönünü gösteren Aztek haçı. 26: Haç ve daire. Doğu'da güneş simgesi, Batı versiyonunda (24) ile aynı öğeleri birleştirir. Daire güneşi, haç dünyayı temsil eder. 27: Venüs'ün aynası; (26) ile bağlantılıdır. 28: İmparatorluk küresi. Dünyevî egemenliğin simgesi. 29, 30: Alfa ve omega harflerinin üzerindeki çaprazlar, başlangıç ve sondur. Hristiyanlığın çift simgesi.

1 - 5: Nakış ve dokuma desenleri oluşturmak için bu tekniklere özgü eğik çizgilerle haçın temel şeklinin dönüştürülmesi.

6 - 15: Hanedan armaları da çok sayıda bireysel varyasyonun gelişmesine yol açmıştır. 6: Çatal haç; Truva'ya kadar uzanan bir tarih. 7: Koltuk değneği haçı, kavisli yelpaze haçı. 8. Çift kanca haçı; ayrıca yuvarlatılarak çapa haçı haline getirilmiş. 9: Pençe haçı. Uçları kaldırıldığında "demir haç" haline gelir. 10: Disk haçı. 11: Top haçı; topuz haçı. 12: Kalp haçı; elma haçı. 13: Yonca yaprağı haçı. 14: Yaprak haçı; filiz haçı. 15: Zambak haçı.

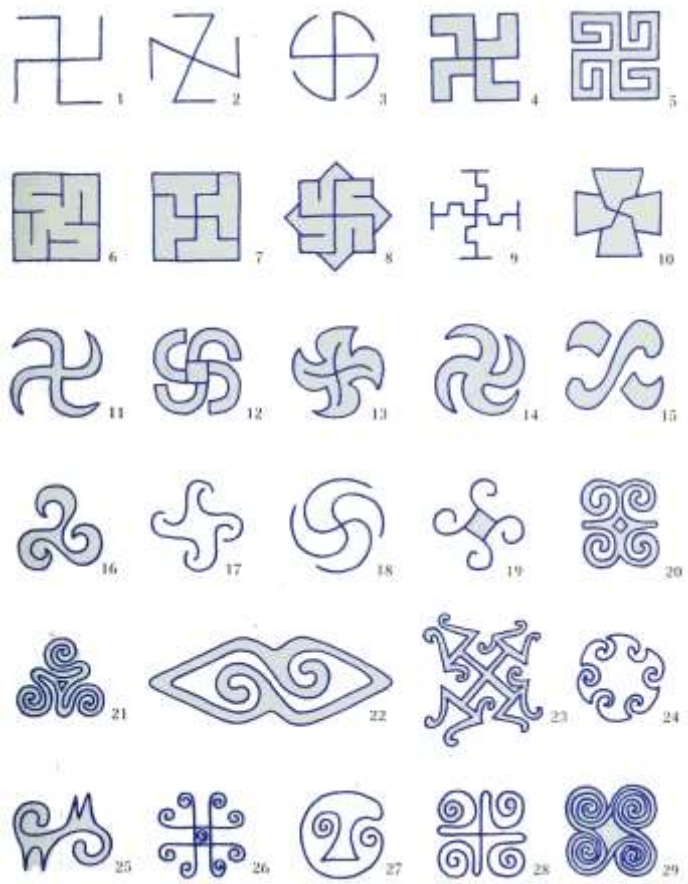
16 ve 17: İrlanda kitap minyatürlerinden. 18: Meksika çömleklerinde. 19 ve 20: İskandinav runetaşlarında. 21 - 25: Hıristiyanlık döneminin başlarında ortaya çıkan Kıpti sanatı. Haçı temel öğe olarak kullanan şaşırtıcı derecede zengin bir süsleme yelpazesi getirmiştir. Örnekler, Etiyopya manastırları ve kiliselerindeki taş frizlerden alınmıştır; 10. yüzyılın başları.

26: Ateş haçı, Kafkasya'dan dokuma deseni. 27: Metalden kesilmiş Ortodoks haçı, Rusya. 28: Afrika sandığı üzerine oyulmuş haç süslemesi. 29: Çift haçlı nakış deseni, Rusya. 30: Kabartmalı metal süsleme. İrlanda.

2. Haç İşareti ve Süslemesi

Yatay-dikey ilkesiyle uzayın ve kozmosun temel kavramlarının temsilinden hareketle, haç, aktif ve pasif ilkeleri düalistik bir ilişkiyle birleştiren, dünya çapında en yaygın kullanılan temel işarettir. Çeşitli mitolojilerde, merkezî noktayı belirtmek için bir simge hâline gelmiştir. Dünya çapında kullanılmasının nedeni, oluşumunun son derece basit olmasıdır. Grafiksel çağrışım ile insan şekline benzerliği, onu Hıristiyan inancının simgesi haline getirmiştir. Simetrik şekli ve dört dik çizgisi nedeniyle, süslemeye güçlü bir teşvik sağlar.

Süslemeli haçların en bol olduğu yer, Batı'nın Hıristiyan kültürüdür. Bu da onu dekorasyon, armalar ve tanımlama işaretleri gibi tüm uygulama alanlarında temel öğe haline getirmiştir.

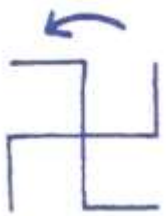

1: Basit gamalı haç, gama haçı veya kancalı haç. Hıristiyanlık öncesinde Uzakdoğu'da kullanılan bir simge. Çaprazlanmış bir çift runik işaretten oluşan gamalı haç. Işık veren iki yıldırım çizgisi veya ateş yapmak için sürtülen iki çubuk. 3: Simgenin yuvarlak versiyonunda güneşin simgeselliği açıkça belirtilmiştir. 4, 5: Hint mühürlerindeki gamalı haç. 6, 7: Alan tasarımı. İrlanda kitap minyatürleri. 8: Gamalı haç ve yıldız işareti. Rodezya seramikleri. 9: Tau haçı ve gamalı haç kombinasyonu, İrlanda kitap minyatürü. 10: Rune taşındaki Viking kutsaması. 11: İki çift kanca ile oluşturulan kanca haç. 12: Yarım dairelerden oluşan gamalı haç. Afrika nakışı. 13: Alev haçı. Seramik mühür. Eski Meksika. 14: Güç ve birliği simgeleyen stilize edilmiş saç modeli olduğu düşünülen işaret. Gana'dan baskı damgası. 15: Eski Meksika mühründeki "Chimi" işareti. 16, 17, 24: Dalga şekillerinden oluşan tipik Akdeniz işaretleri. 18: Hareketin maksimum etkisini veren tamamen yuvarlak gamalı haç. İrlanda mezar taşı. 19: Cennet; Hint parası. 20: Gana'dan gamalı haç mührünün dönme hareketinin simetrik olarak kıvrılmış işareti. 21: Kelt yaşam imgesi. 22: Ateş taşı. Kutsal seramik mühür olarak da yorumlanır. Eski Meksika. 23: Harpın rezonans tahtasına boyanmış büyülü işaret. Gana. 25: Mühür. Gana. Afrika metal maskesi üzerinde bir oyma. 27, 28: Sıkı bir şekilde kümelenmiş süslemeler. Girit. 29: İskandinav rune taşlarında bulunan güneş kültünün işaretinde spiral şeklinde kıvrımlar.

3. Hareket Simgeleyen İşaretler

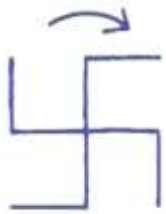
Düz haç işareti statik ve sağlam bir şekilde sabitlenmiş olan her şeyi belirtirken, kırık uçlu haç, dönme anlamında hareketi gösterir.

Temel doğrusal biçimiyle, gamalı haç, insanlığın en eski simgelerinden biri sayılabilir. Tarih öncesi dönemlere ilişkin çizimlerde bu simgenin izlerine rastlanmıştır. Bu simgenin büyülü ve simgesel içeriğini, esas olarak bir işaret ve belleğe yardımı olarak kullanılan haçtan daha kolay kanıtlamak olanaklıdır, çünkü haç çizmek için gereken el hareketleri basittir. Oysa swastika biçimindeki simge, görselleştirme ve yazma konusunda çok daha gelişmiş zihinsel yetenek gerektirir.

İyi şans

"Swastika" terimi, Sanskritçede "refah" anlamına gelen sözcükten türemiştir. Çin'de bu, "en yüksek yetkinlik" anlamına gelen bir işaretti. Japonya'da 'manji' olarak adlandırılan bu işaret, hem 10.000 sayısını hem "sonsuz" kavramını belirtiyordu.

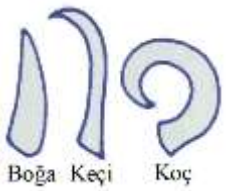
Kötü şans

Kancaların konumu, bu işarete bir dönüş yönü verir. Bu yön, örnekten örneğe değişmek üzere sola veya sağa doğru olabilir. Eski Çin'den ilginç bir yorum, sola bakan uçları olan işaretin "iyi şans" anlamına geldiği, ters yöndeki dönüşün ise "kötü şans" anlamına geldiğidir.

Gamalı haçın kancaları düz değil de kavisli olduğunda, bunun güneş işareti olarak genel kabul gören yorumu daha da net bir şekilde ortaya çıkar.

Daha yakın zamanlara ilişkin bu işaretin örnekleri arasında, bu dönme hareketinin simülasyonu, bir tekerlek ya da değirmen taşı vb. ile ilişkilendirilebilir.

Çizginin belirli bir derecede kıvrılmasıyla, kancaların saldırganlığı ortadan kalkar ve artık bu işaret bir halka şeklinde kıvrılır; sonunda içteki çizgi dıştakiyle birleşince, bu, ikinci bir sivrilen dairesel formu başlatmak üzere bir spiral olarak görünür. Bu noktayı açıklamak için, boğanın sivri boynuzundan dağ keçisinin kavisli, koçun ise kıvrık boynuzuna kadar hayvanların boynuzlarının kıvrılma biçimiyle bir karşılaştırma yapılabilir.

Bükülme, içe doğru kıvrılma ve yuvarlaklaşma, farklı üç görüntü oluşturur. Birincisinde, düz bir ok veya silahın saldırgan ucu ile olan ilişki korunur; bunda bir alev veya dil iması da vardır. İçe doğru kıvrılma, bu saldırgan karakteri ortadan kaldırır ve filizler (büyüme), dalgalar (su), bukleler (güzellik) vb. imgeler yaratır. Spiral formda, merkez, bir göz gibi güçlü bir şekilde öne çıkar ve paralel daireler ile belirli bir dönme ve hareketlilik yaratır.

Spiral, güneşin ve yaşamın çok eski bir simgesidir; sürekli dönmesi, tüm yaşamın nabzını ve döngüselliğini vurgular.

4. Örme, Dokuma, Düğümleme

Üretimde kullanılan tüm malzeme, yapılarına bağlı olarak az ya da çok esnekliğe sahiptir. Esneklik ölçeğinin en altında yer alan taş bükülmez, ancak kesilir. Bir parça ahşaba, bir söğüt dalına, özellikle bir lif ya da saça ise, kesilmeden, bükülmeden ve kırılmadan yani bir biçim verilebilir.

Sonsuz ve her zaman birbirine bağlı olmakla birlikte sınırlı bir alanda iğ üzerinde sarılma olasılığı, spiral tarzında bir sürekli dairesel hareket, yaşamın açılması gibi bir anlam taşıyabilir..

Sonsuzca uzun döndürme ve sarılmış iplik

İpliği dokunmuş, düğümlü veya örgülü kumaşa dönüştüren ileri işleme, bunun sonsuz uzunluğunun hâlâ sürdüğü bu tür malzemeye tuhaf bir çekicilik katar. (Bu duygu, modern tekstilde büyük ölçüde kaybolmuştur.)

Esnek, uzun, çekilmiş nesne, eli ve zihni etkinliğe davet eder ve sonuç her zaman bir şekilde güzel bir süsleme ya da tam tersine gizemli bir şekilde düğümlenmiş ve dolanmış olur. Bu da bizi, mitolojik yılan ve onun simgeselliği ile bir karşılaştırma yapmaya yöneltir.

Pretzel beşiği

Kadınlar, kendi saçlarını, hamur işlerini veya kış için soğan dizilerini sanatsal örgüler halinde örmek becerisine sahiptir. Pretzel şekli, günlük yaşamda sıkça rastlanan, ancak dengeli olan bir süslemenin canlı bir örneğidir. Bu süslemede, daha derin bir simge yani beşik, doğum ve üreme arzusu yer alabilir.

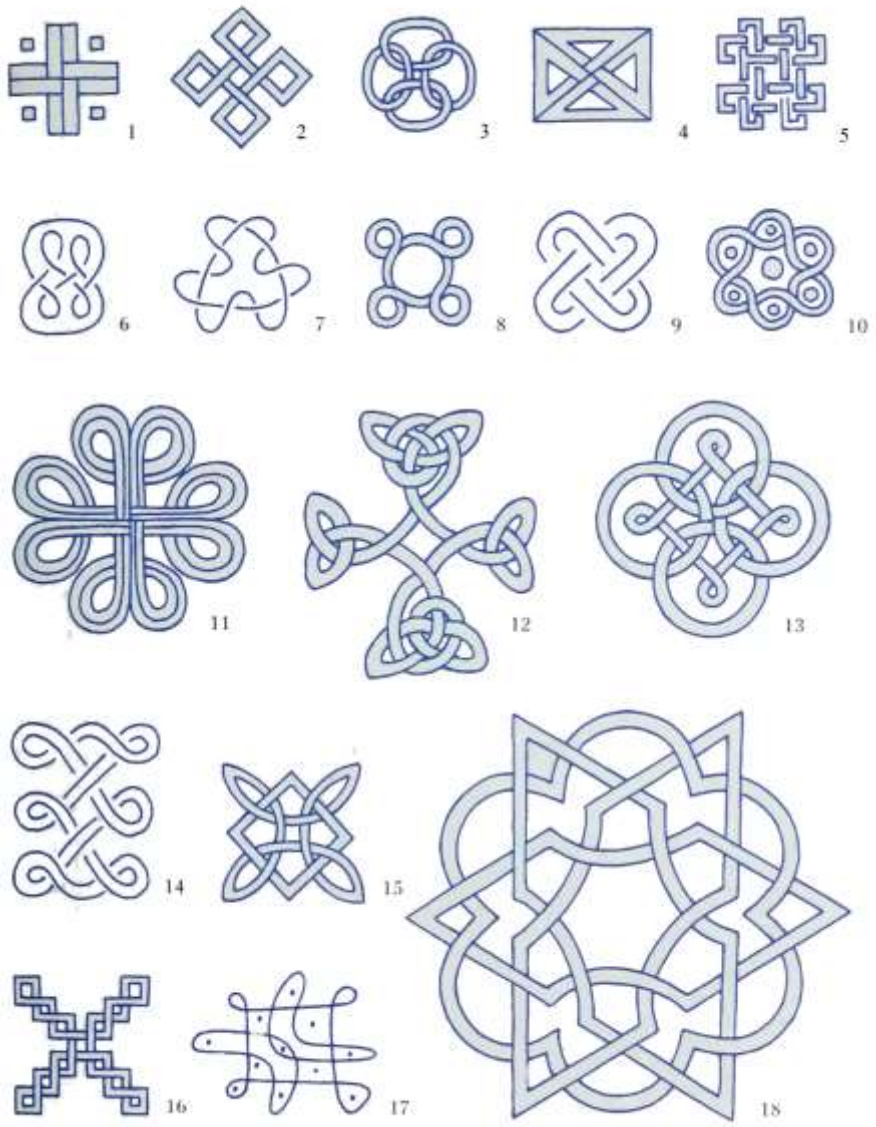
Maddî dünya
Manevî dünya

İç içe geçmiş veya birbirine dokunmuş form, simgesel temsilde önemli bir yer tutar. Bir dizi basit geometrik işaret, birbirine dokunarak her zaman güçlü bir bağlanma etkisi yaratır ve bu etki kesinlikle simgesel bir içeriğe dayanabilir.

Basit bir iplik çizgisinden yüzlerce desen yaratan nakış ve dantel yapımı gibi etkinliklerdeki aynı üretim zevkinden yola çıkarak, dünyanın her yerinde ve tüm kültür alanlarında bulunan grafik "nakışlar", sanatçının hayal gücüyle "çözülemeyen" bir düzeye yükseltilir ve temel işaret neredeyse tanınmaz hale gelir.

Sonsuz ve her zaman bir araya gelmiş

1: Bu stilin tipik örgü etkisine sahip Romanesk haç.

2, 3, 11, 15, 18: Etiyopya'daki erken Hıristiyan fresk resimlerinde ve taş oymalı frizlerde, süsleme sanatı, iç içe geçme ve örgü efektlerinin en uç noktasına taşınırken, simgesel içeriğe sahip temel işaretler.

4, 12, 16: Erken Ortaçağ'a ilişkin İrlanda ve Anglosakson kitap minyatürleri de örgü ve düğüm efektleri yoluyla neredeyse tükenmez bir süsleme zenginliği sergilemektedir.

7: Metal üzerine oyulmuş düğüm süslemesi. Girit. 8: Mozaik desen. Havana. 9: Eski bir Meksika seramik mühründe, oryantal Gordion düğümüne benzer bir işaret. 10: Bir süslemede metal üzerine kabartma. Girit.

14: Fildişi üzerine oyma, Nijerya. 17: Hint kum tozlama çizimi. Bu, tören amaçlı zemine çizim yapma yöntemidir. Önce bir "ızgara" çizilir, ardından kum, parmakların arasından akıtılarak çizgiler oluşturulur. Bu tür süslemenin özelliği, herhangi bir çizginin başlangıcı veya bitişi olmamasıdır. Çizgiler neredeyse her zaman "sonsuz tekrarlama" ilkesine göredir.

[18, baştaki açıklamada geçtiği için olsa gerek, bir açıklama verilmemiş.]

5. Güneş İşaretleri

Yıldızların işaretleri, ikilemimizin somut ve soyut simgeleri arasında bir ara konumda yer alır. Güneş ve yıldızların temsili, figüratif olarak değerlendirilebilir, ancak simetrik ve temel olarak soyutlamaya daha yakındırlar.

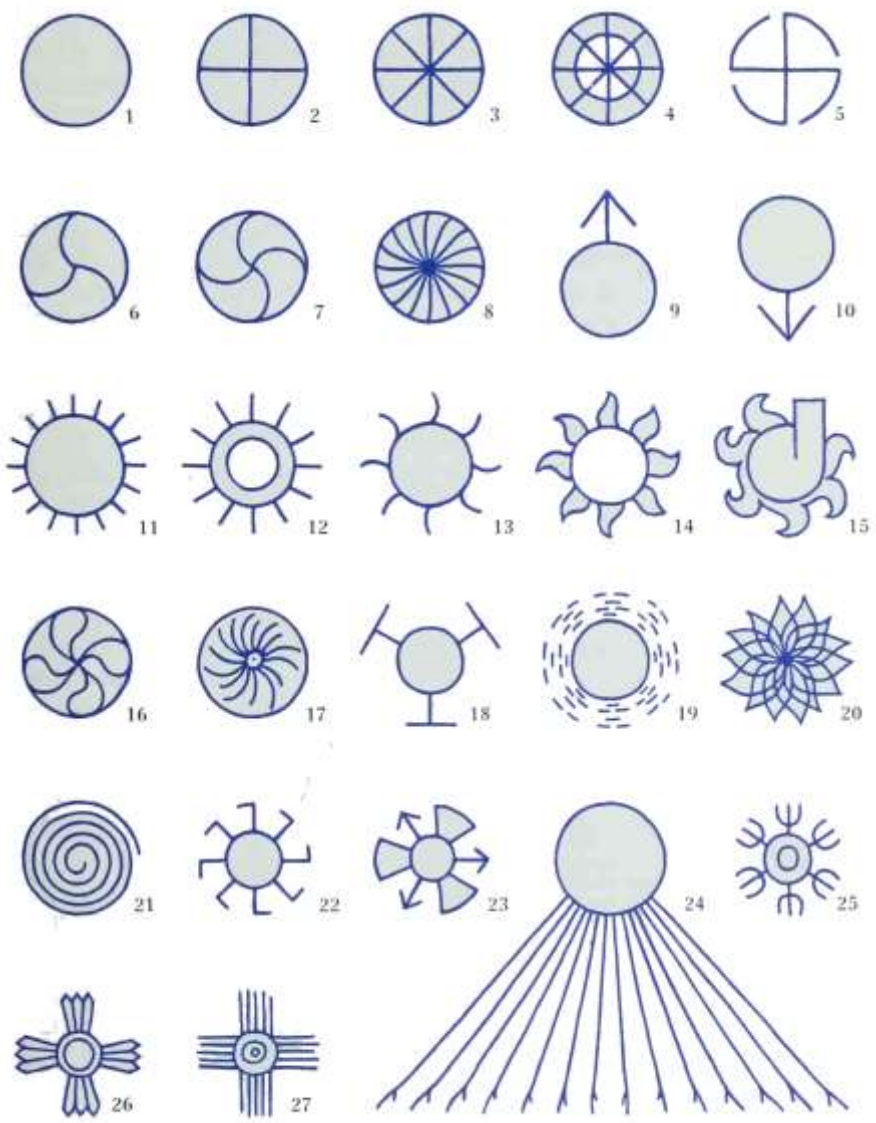
Ayrıntılı yorumlara ve gerekçelere girmeden, güneş kültünün tüm tapınım biçimleri arasında en yaygın ve en eski olanı olduğu söylenebilir.

Dairenin veya diskin, bilinçaltında bir arketip olarak öne çıkan konumunun nedeni, güneşin yaşam veren bir güç olarak imgesinden ötürü olabilir.

Güneş simgesi neredeyse her zaman iki temel öğeden oluşur: dairesel veya disk şeklindeki gövde ile daha soyut olan ışınlar… Bunlar, güneşin günlük doğuş-batışıyla bağlantılı olarak, genellikle dönme hareketinin gösterilmesiyle desteklenir. Ayrıca, gün veya mevsim boyunca sıcaklığın artışı ve azalmasının simgelenmesi de önemlidir. Bu da spiral şeklinde belirtilir.

Güneş ışınları, diskin içine (Şekil 1 - 8) veya dışına (Şekil 11 - 15) çizilebilir. Bunların dünya yüzeyi ile buluşması da belirtilir. (Şekil 22- 25). Bu bağlamda dikkat çekici bir nokta, coğrafî enlemin güneşin varlığının sadece yararlı değil, aynı zamanda yakıcı veya kavurucu olarak algılanması üzerindeki etkisidir. Örneğin, Hindistan'dan alınan iki resimde, ışınların uçları ok veya trident gibi silahlarla donatılmıştır. İskandinav dillerinde güneş genellikle dişil bir nesnedir; oysa güneydeki Hint-Avrupa dillerinde cinsiyet bakımından erildilir. Arapçada ay erkektir ve göçebeler tarafından "gecenin lideri" olarak görülür.

Çoğu güneş simgesi, tüm yaşam için güneşin merkezî önemini teyit eder ve bunu açıkça vurgular. Bu duygu, en eski zamanlara kadar uzanır.

1: Güneş için basit simge. Evren, sonsuz dönüşüm, dünyanın neredeyse tüm kültürlerinde bulunur. 2: Primitif güneş simgesi. Dört yönlü pusula veya Hıristiyan çarkı haçı. 3: İçsel radyasyonlu güneş çarkı. Ayrıca, Yunanca X (ehi) harfi ile Hıristiyanlığın baş harfi olan bir Hıristiyan simgesi. 4: Dünya (dış çember) üzerine parlayan güneş (iç çember). 5: Dairesel bir gamalı haç oluşturmak için açılmış çark haçı. Güneş ve yaşamın sayısız simgelerinin temel öğesi.

6, 7, 8: Kavisli bölümler artık ışınları temsil etmez; gökyüzünde güneşin dönüşünü ve hareketini belirtir. 6 ayrıca Üçlü Birlik'i de temsil eder. 7: Güneş çarkı. Ayrıca rüzgâr çarkı; pusulanın dört noktasından hareket eder. 9, 10: Doğmakta ve batmakta olan güneş, daha sonraki sahte bilimsel simgelerin temelini oluşturur.

11: Işınları olan güneşin geleneksel temsili. Aynı zamanda yaşam veren kadın olarak da yorumlanır. 12: Bir Hint parasında. 13: Metal üzerine kabartma. Girit. 14: Alevli ışınları olan güneş. 15: Keçi derisi üzerine boyanmış Hint işareti. Buradaki baca şeklinde görünen çıkışın anlamı henüz keşfedilmemiştir.

16: Güneş çarkı. Kırsal resim. Alpler. 17: Bir Roma mezarında. 18: Kapalı bir dünyada güneş. Knossos. 19: Eski Çin'de doğa güçlerinin simgesi. 20: Hint kum tozlama işareti.

21: Güneşin hükümdarlığını simgeleyen spiral. Kelt simgesi. 22: Ayaklı güneş. Truva. 23, 25: Hint sikkelerinde, agresif silahlarla biten ışınlar. 24: Mısır hiyeroglifinde "şanslı gün". 26: Arizona'daki Lopi çömleklerinde. 27: Çivi ile kazınmış güneş. Asur.

6. Yıldızlar

Her günün sonunda, güneşin hâkim olduğu açık gökyüzü karanlığa bürünür ve karanlığın derinliklerinden yıldızlar belirir. Bu, evrenin sonsuzluğunu duyumsatır.

Ancak birkaç yüz yıl öncesine kadar insan zihni, boş bir evrenin akıl almaz ölçüde geniş mesafelerini kavrayamazdı. Eski zamanlarda insanlar, göğü yıldızların asılı olduğu veya açıklıklar halinde var olduğu sabit bir maddî kubbe olarak görürdü. Bu nedenle, güneş, ay ve yıldızlar, neredeyse tüm resimlerde bedensel formda gösterilmiş, bu gök cisimlerinin dolaşımları "yollar" olarak belirtilmiştir. Güneş Tanrısı Apollon'un her gün ateşli arabasıyla gök kubbenin üzerinden geçtiğini düşünmek yeterlidir.

Ay, hilâl, yarım daire ve disk şeklindeki ana evreleriyle gösterilir. Ayın dolunay ve yeniay evreleri ile takımyıldızların yıllık hareketleri, insanlığın zamanı bölümlere ayırmasında sabit referans noktaları haline gelmiştir.

İlkel insanların evrensel zaman kavramını anlayamadıklarını, ancak geleneksel mevsimlerin yenilenmesini sürekli bekleyerek bir ayrıcalıklı andan diğerine yaşadıklarını bilmeliyiz.

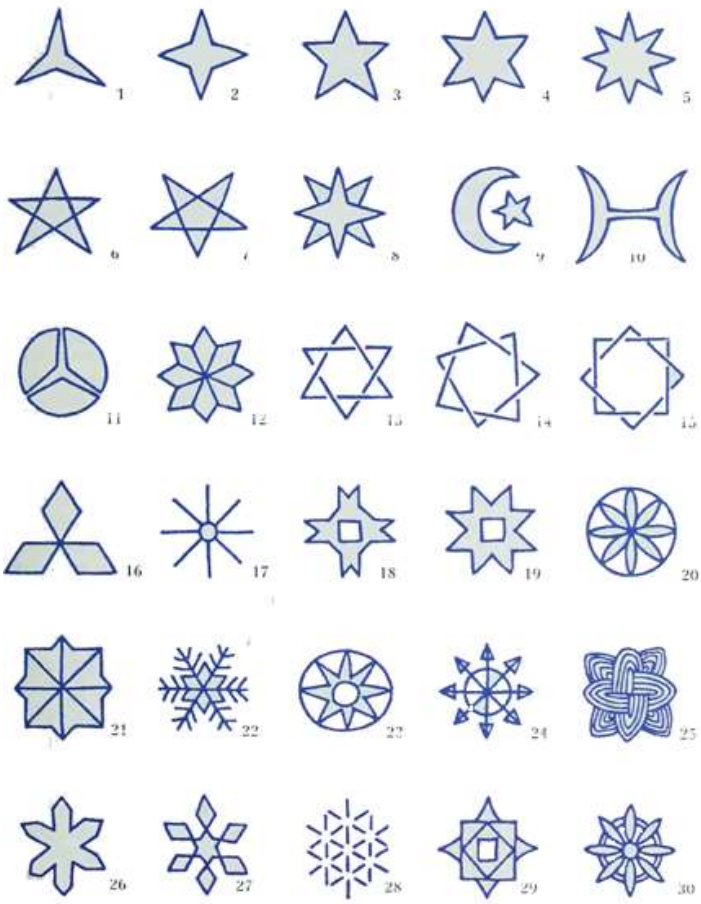
Yılın seyri, kışı kovmak için düzenlenen Shrovetide Karnavalı [Hıristiyanlığa özgü bir dinsel uygulama] gibi ritüelik eylemlerle noktalanıyordu. İskandinav halkları için yaz ortası gecesinin festivali, en uzun günün kutlanmasıdır; ancak eski zamanlarda bu festival, günlerin kısalmasına karşın yeni bir yıllık döngünün başlayacağı umudunun da kutlanmasıydı. Bu umut, kurbanlar ve büyülerle belirtiliyordu.

Güneş ve ay kültleri, gök cisimlerinin çok sayıda simgesel temsilinin oluşmasına yol açmıştır ve bu bakış açısı dikkate alındığında daha kolay anlaşılabilir.

Hilâl ile sığır boynuzu, su dalgaları, kökler, yılan ve fallus gibi şekillerin karşılaştırılması, yeryüzündeki yaşamla ilgili anlamlı temel simgelerin yaratılmasına yol açmıştır.

Daire ve disk güneş burçlarının temelini oluştururken, çoğu yıldız burcu belirgin bir yuvarlak şekle sahip değildir. Işığın anlatımı, boşluğa kaybolan ışınlar izlenimini veren, bir noktaya doğru sivrilen düz çizgilerin simetrik düzenlemeleriyle verilir. Bu nedenle, burçlar, çiçek veya örümcek gibi figüratif bir şeye benzetilmek istenmedikçe, neredeyse her zaman yalnızca düz çizgilerden oluşur.

Simgesel Davut Yıldızı'ndan endüstrinin ticarî markalarına ve kitaplarımızdaki yıldız işaretine (*) kadar, çok güçlü bir grafiksel kimliği olan temel şekillerden birinin örneği olarak yıldızı hemen her yerde görürüz.

1, 2, 3, 4, 5: Geleneksel yıldız şekillerinin ana hatları. Işınların uçları görünmez bir çizgiye dokunur ve ışınları evrende kaybolur. Uçların sayısı ne kadar fazla olursa, yıldızın parıldama etkisi o kadar güçlü olur.

6: Pentagram veya beş köşeli yıldız. Beş sayısı, insanlarla yakından ilişkilidir (5 parmak, 5 duyu). Tüm kültürlerde, modern grafiti dâhil, çok kullanılan, çok gizemli bir simgedir. Doğru sırayla bir hamlede çizilebilir. 7: Ters pentagram. "Kara el" anlamına gelen Ortaçağ'dan kalma bir büyü simgesidir. 8: Üst üste bindirilmiş iki adet dört köşeli yıldızdan oluşan pusula. 9: İslâm inancının simgesi Temel simgesel anlamı, Gecenin Tanrısı'dır. Güneş günleri ve yılı bölümlere ayırdığı gibi, ay da ayları ve her yılın farklı dönemlerini bölümlere ayırır. 10: Ayın dolunay ve yeniay arasındaki zamanın geçişi. Ortaçağ'da yaşamın simgesi. 11: Daire içindeki üç köşeli yıldız. Teslisin bir simgesidir. 12: Kapalı sekiz köşeli yıldız. Halk kültüründe bereketin simgesi olan uçan yıldız olarak da bilinir. 13: Davut'un Yıldızı. Süleyman'ın Yıldızı olarak da bilinir. İki adet üç köşeli düalizm işaretinin birleşimi. 14: Heptagram. Pentagram ile benzer anlamı vardır (Evlere koruyucu, kutsal bir işaret olarak uygulanır. Yedi, iyi şans getiren bir sayıdır. 15: İki kareden oluşan sekiz köşeli yıldız. Ravenna'daki mozaik. Bu simge, Ortaçağ'da stilize edilmiş bir dikenli taç olarak da çizilmiştir.

16: Üçlü yıldızın iyi bilinen bir şekli. İskandinavya'da ilahî kudretin simgesi olarak kullanılır: Aynı zamanda eski bir Japon aile simgesidir. 17: Örümcek yıldız. Rus simgesi. 18,19: Dokunmuş yıldızlar. Kafkasya. 20: Yaprak veya çiçek yıldızı. Halk sanatı.

21: Viking haçı. Kuzey bölgelerindeki taş anıtlarda. 22: Kar yıldızı. 23: Tekstil motifi. Gana. 24: Hint mineralleri üzerinde. 25: Hint kumla çizilmiş resim. 26: Kristal yıldız. 27: Doğu halı dokumacılığının yıldız deseni. 28: İşlemeli yıldız örtüsü. 29: Saman oymacılığı. Etiyopya. 30: Çiçek yıldızı veya aşk yıldızı (papatya). İspanyol kitap minyatürü.

7. Süslemede Simge

Heykel üzerinde süsleme
Verimlilik, oturmuş figür
Buz Çağı sonu, Ukrayna

Tarih öncesi eserlerde, anlamı ya da ne anlattığı bilimsel olarak kesin bir şekilde belirlenememiş çizik veya oyulmuş işaret sıraları görülür. En eski süslemelerin, bazı durumlarda sadece eğlenceli dekorasyon, diğer durumlarda ise sahipliği belirtmek veya büyü amaçlı işaretler olduğu varsayılabilir. Bu tür süslemelerin ortaya çıkışı, tüm sanatsal üretimlerin doğaüstü olduğu düşünülen eski zamanlarda hayranlık konusu olsa gerektir; süsleme işaretinin, simgesel değerini, bu nedenle kazandığı olasıdır.

İlkel âletlerin kullanımı, kesme, delme ve yakma gibi işerin getirdiği sınırlamalar, formun biçimini geometrik, çoğunlukla doğrusal motiflere indirgemiştir. Bu tür şerit formların anlamı, gelenekleri sürdürmek için günümüze kadar aktarılmıştır. Örneğin Sahra göçebelerinin giyimlerinde, desenin bu formlarının her şeridi tanınabilir bir simge taşır. Simgesel süslemenin tipik bir örneği olarak, Malaya Yarımadası'ndan, anlamları belirgin olan süslü bir sihirli bambu direğini yeniden ürettik. Buna göre, ardışık şeritler, özgün olarak aşağıdaki bilgileri içeriyordu:

En alttaki şerit, No. 7, "nehir" anlamına gelir. Bir sonraki şeritte, No. 6, bir dizi tepe seçilebilir. Anlamı belirsiz olan aynı şeritler, No. 5 ve No. 2 arasında, bitki sapları, yapraklar ve dallar görünmektedir. En üstteki şerit anlaşılamamıştır; bulutlar veya gökyüzü olarak yorumlanabilir. Bu görünüşte dekoratif şerit deseninin "yaşam"ın simgesel bir anlatımı olduğu sonucuna varmak olanaklıdır.

[Bu paragrafta belirtilen numaralar bir sonraki sayfada yer alan görselde.]

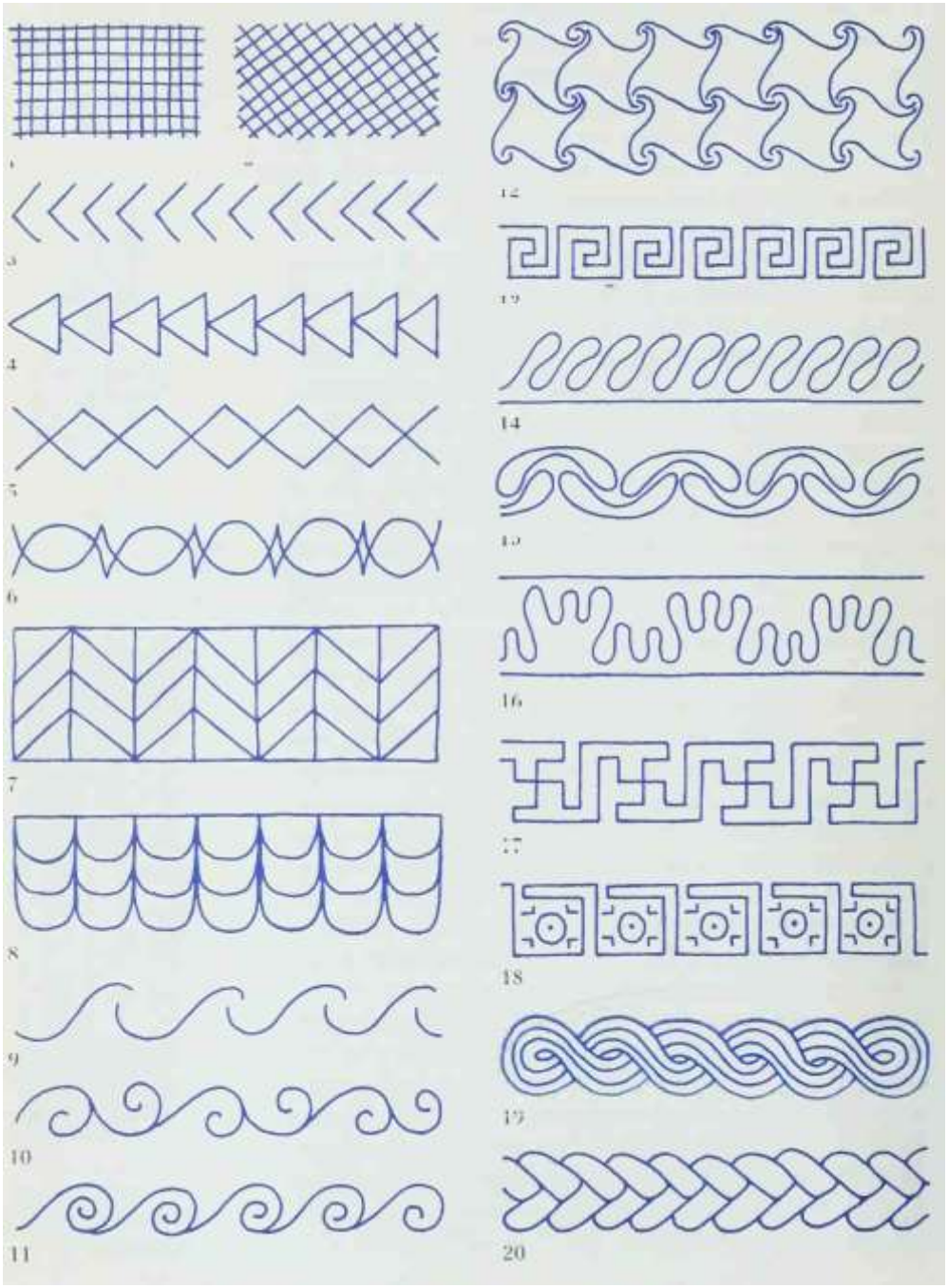

Bir sonraki resimde, Sümerlerin erken dönemine ilişkin, hayli süslü bir çanak görülüyor; M.Ö. 3000 dolayları.

Resim kesinlikle simgesel hatta belki de büyülü bir anlam taşımaktadır. Kenarındaki desen, gökyüzünü temsil eden yağmur motifi olarak yorumlanmıştır; ortadaki kareli daire güneşi, dalgalı alanlar ise denizi temsil etmektedir. Mitolojik kuşların güneşin çevresinde uçtuğu ve geniş ışınların doğaüstü bir gücün büyülü gücünü temsil ettiği düşünülmektedir.

Aşağıdaki tablo, süsleme ve meditasyon amaçlı belirli işaret ve simgeler içeren küçük bir süs frizleri ve şeritleri koleksiyonunu gösteriyor.

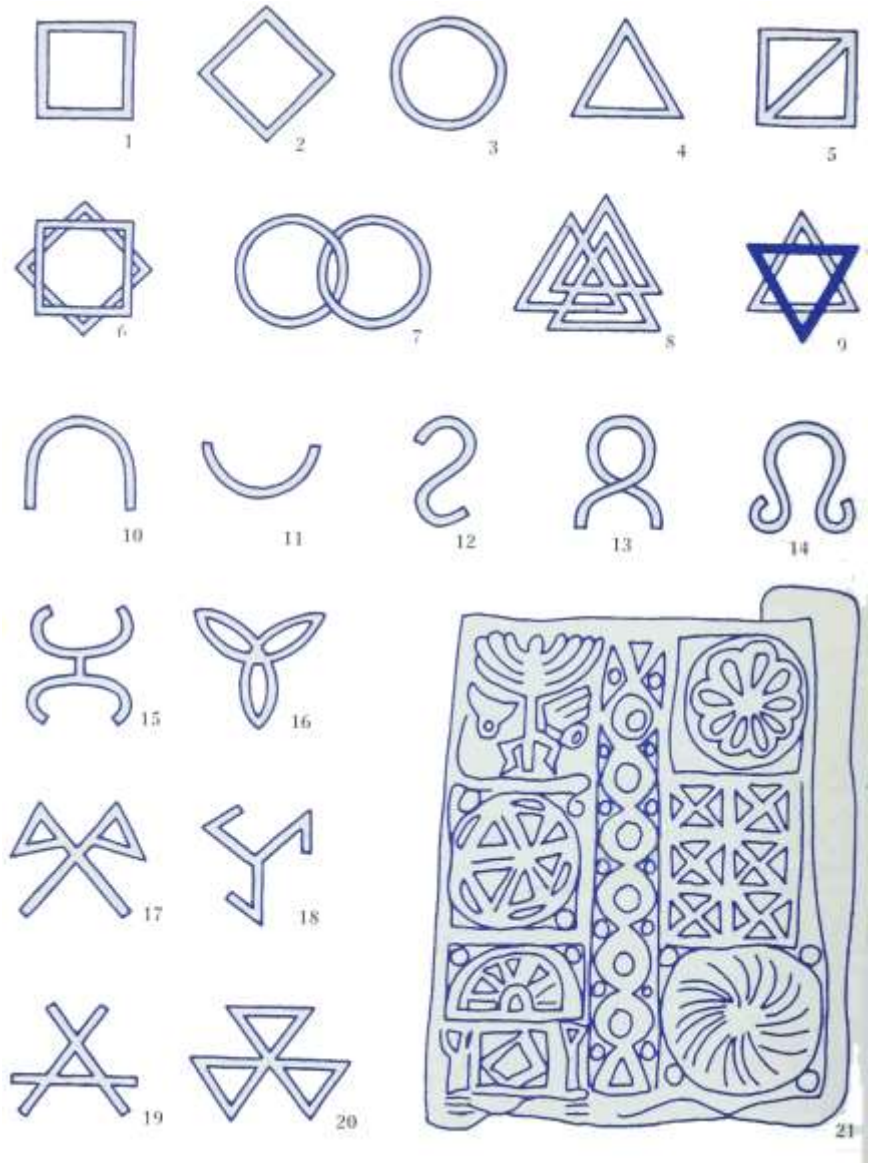
Simge sıralamaları: Meditasyon için süsler:

8. Geometri ve Simge

Geometrik bir işaretin görünür kısmı, az çok karmaşık düz ve eğri çizgilerden oluşurken, görünmez kısmı ise çizgilerin yönlendirildiği, uzatıldığı ve döndürüldüğü matematiksel yasalardan oluşur. Bir işaretin biçimini belirleyen bu tür temel faktörler arasında, karenin dört eşit kenarı, dairenin sabit yarıçapı ve görünmez merkezi ile üçgenin açılarının toplamı sayılabilir.

Her türlü simgesel anlamın yansıması, işaretin bu yönünden gelir; buna metafizik içeriği diyebiliriz. Ancak, her işaretin anlamı basitçe "çağrıştırılabilir" değildir, çünkü birçok işaret geleneksel olarak kabul edilen anlamını yalnızca inisiye olanlara açıklar.

1, 2: Çapraz çizgilerden oluşan basit ızgara deseninde simge aramak her zaman anlamlı olmayabilir, ancak tarih öncesi eserlerde ve erken resimsel yazılarla bağlantılı olarak, bu taramaların genellikle ekili toprağa yani bereketi yani belirli bir anlam taşıdığını biliyoruz. 3, 4: Şevron motifi ve üçgen sıraları, tahıl ve yaşam ağacının stilize edilmiş temsilleridir. Bu nedenle bereket simgeleri olarak görülebilir. 5, 6: Simetrik olarak hizalanmış desenler, ikilik veya tamamlayıcılık duygusu verir ve döllenme anlamına geldiği düşünülebilir. 7, 8: Balık kılçığı ve pul desenleri çoğunlukla süsleme amacıyla kullanılır, ancak bunlara dışarıdan koruma (pullar, kiremitler vb.) anlamı da yüklenebilir. 10, 11: Akdeniz bölgesine özgü tipik dalga frizleri… Bunlar Yunan vazolarında bulunmuştur. 12: Doğrusal gelişimden çok bir alanın genişlemesine dayanan dalga deseni… Seramik boyama, Girit. 13: Yunan menderes deseni olarak adlandırılan bu desen, dalga deseninin düz bir çizgiye uyarlanmış hâlidir ve birçok uygulaması vardır. 14: Çizgi uçları olmayan dalga deseni. Çin nakışı. 15: Dalga ve yaprak deseni. İskandinav freski. 16: Bitki benzeri özelliklere sahip, ahşap bir kaba kazınmış tuhaf bir dalga süslemesi. Gana. 17: Swastika menderes deseni, yaygın olarak kullanılan ve güçlü simgesel karakteriyle sevilen bir süsleme. Fresk resim. Ravenna. 18: Köşe ve daire işaretleri içeren menderes tipi tekstil deseni. Bu, şüphesiz yılan motifine dayanmaktadır. Sümer kil tableti. 19: Bükülmüş çile deseni. 20: Tipik Roma, daha sonra Romanesk, örgü desen. Nunes'daki mozaik.

Bu bölümün son tablosunda, çok çeşitli kaynaklardan alınmış simgelerden küçük bir seçme sunuyoruz. Çoğu durumda, bu işaretlerin kullanımına ilişkin hayatta kalan örneklerle birlikte herhangi bir açıklama aktarılmadığından, tek tek figürlerin yorumlanması öznel kalır.

Tablo, Ortaçağ felsefelerinin kısmen ezoterik nitelikli kriptografisinden alınan bazı işaretleri içermekte olup, bizi bir sonraki bölümün konusunu oluşturan sözde bilimsel işaretler alanına götürmektedir.

[Burası, çevirisi yapılan kitabın 289. sayfasıdır. Belirtildiğine bakılırsa, burada 21 şekilden oluşan bir tablo bulunması gerekiyor. Nitekim bu şekillerin açıklaması da verilmiş ama kitabın alıntılanmış olan kopyasında ne yazık ki bu tablo yok. Dolayısıyla burada da verilemiyor. Nitekim bu olmayınca, açıklamalarının çevirisinin yapılması da anlamsız kalıyor. O nedenle, bu bölüme bu noktada son verilmesi zorunluluğu doğdu. Bir sonraki bölüme geçmekten başka çare bulunamadı.]